

скитъ скели. Много добръ е направилъ биографа, че е публикувалъ прѣдмѣтнитѣ документи.

Послѣ документитѣ биографа расправя за пристиганieto на *Радецки* въ Гюргево, за тръгванието на Ботева, за движението на парахода срѣщу течението на Дунава, спиранieto му по скелитѣ въ Българско и Влашко, навлизанieto на бунтовниците въ Радецки подъ видъ на градинари-пасажери, пристиганieto на Радецки при послѣдната бунтовническа скеля (Бекетъ), отъ която се качили 120 момчета и натоварили най-голѣмото количество оръжие за четата; тръгванието на Радецки отъ Бекетъ за Ломъ и распореджанията на въстаннически щабъ да се изнасятъ парахода. За всичко това е расказано на страницитѣ 320—356. За пѣтешествието на четата отъ Гюргево до Бекетъ и отъ Бекетъ до дунавското островче **Капаница**, читателя като чете тѣзи страници забравя се, че е читателъ, и незамѣтно за самаго него, той влиза въ парахода Радецки, и отъ читателъ на биографическия онитъ става читателъ-пасажеръ, който будно наблюдава за другаритѣ си пасажери-градинари, и съ особенно внимание слѣди за „пасажера господинъ“ — съ „италиянски чокъ“ отъ първа класса, — слѣди за пасажеритѣ-градинари, вгледва се въ тѣхнитѣ лица, ведушва се въ тѣхния говоръ; сърдцето му се пълни съ нѣкаква си нравствена услада, въображенieto му лети отъ скеля на скеля, ума му се напръга да рѣши въпроса: *кои точка на дунавския брѣгъ* ще бѣде новата станция на **свободна България**? . . .

Прѣдъ прага на съзнанието у читателя-пасажеръ биографа исправа едно слѣдъ друго образитѣ на пасажеритѣ, които подиръ малко ще изнасятъ командата на *Гадецки*. Тѣзи образи пълнятъ сърдцето на читателя съ нѣкакво си смѣсено чувство отъ страхъ и радостъ — нѣщо такова, като нравствено тържество, което пълни едновременно и гърдитѣ и мозѣка на читателя. Вниманieto на читателя-пасажеръ биографа приковава: ту върху пасажера отъ I-ва класса съ „италиянския чокъ“, ту върху градинаритѣ-пасажери, ту върху скелитѣ на романския брѣгъ. Умственното и чувствено напръжение у читателя достига до най-високата точка на челоуѣческото любопитство когато пасажера съ „италиянския чокъ“ развързва бохчата си, съблича цивилнитѣ си дрѣхи и облича възстанническия си костюмъ.

По нашему, страницитѣ 356—364 не подлежатъ на критика. Защо? Защото да се прави разборъ на тѣзи страници, значило би да се прави разборъ на възстанническия маршъ, когато го свири оркестра прѣдъ сцената, на която сцена прѣдъ очитѣ на публиката се арестуватъ капитанитѣ и всичката прислуга на парахода отъ възстанниците — когато се чупятъ схиджитѣ, оръжието се разграбва въ единъ мигъ, пасажеритѣ-градинари се метаморфозиратъ на възстанници! — Тази пасажерска метаморфоза е толкова бърза, щото на публиката се струва, че има работа съ картина на възшебния фенеръ, а не съ жива картина, взета изъ дѣйствителността на българскитѣ възстаннически подвизи. — Повтаряме, грѣхота е да правиме разборъ на тѣзи страници.